No. 2993 Zaterdag 15 Oct. 1938 55ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit blad verschijnt elke Woensdag en Zaterdag
Abonnementsprijs voor het gebiedsdeel
fl. 2.— per kwartaal bij vooruitbetaling.

Redactie: St. Elisabeth's Gasthuis Tel. 292
Administratie: St. Thomas-college Tel. 550
Uitgever: W. J. A. Donders.
Drukkerij van het Vicariaat.

Voor het Buitenland fl. 10.— per jaar
Afzonderlijke nummers fl. 0,10

De Staten over het Nieuwe Kiesreglement.

Een interessant debat over Kiesrecht voor het Curaçaose Volk.

VOORLOPIG VERSLAG.

Het is reeds van voldoende bekendheid, dat er in de Staten ten opzichte van het nieuwe kiesreglement, twee meningen recht tegenover elkaar staan. Zonder er een godsdienststrijd van te willen maken, noemen we ze gemakshalve de niet-katholieken en de katholieken. Trouwens in de stukken worden ook deze benamingen gebruikt.

De Niet-katholieken.

De Niet-katholieken geven als hun mening, dat het onjuist is op grond van een vergelijking van het aantal personen, dat op de kiezerslijsten 1937/38 voorkwam, met het inwonertal te concluderen tot noodzakelijke herziening van het Kiesreglement, zonder na te gaan, wat de oorzaken geweest zijn van de gesignaleerde wanverhouding. Deze oorzaken nu liggen niet in het geldende kiesreglement, doch in omstandigheden daar buiten. Enerzijds, dat een groot deel der bevolking niet op de kiezerslijst geplaatst kon worden als censuskiezer wegens achterstalligheid in de betaling zijner belasting, (er waren zelfs personen, die nog geen aanslagbiljet voor de inkomstenbelasting hadden gekregen). Weliswaar konden de meesten daarvan dan als bekwaamheidskiezer daarop geplaatst worden, doch in het merendeel der gevallen slechts na het afleggen van een examen, waartoe uiteraard, en zeer zeker bij de heersende uitermate geringe politieke belangstelling, weinig animo bestond. Anderzijds zou, wil de vergelijking juist zijn, het aantal kiesgerechtigden niet vergeleken moeten worden met het inwonertal, doch met het aantal mannelijke inwoners boven 25 jaar, die Nederlander zijn of Nederlands onderdaan.

Het bevreemde deze leden voorts, dat het Bestuur de indruk vestigt, dat de moederlandse kiesrechtregeling voor Curaçao gewenst zou zijn. Deze leden wisten zich niet te herinneren, dat de wenselijkheid daarvan ooit van regerings- of bestuurszijde was naar voren gebracht. Deze passage deden deze leden de vraag stellen op welke gronden en uit welke overwegingen het Bestuur van Curaçao in deze zo duidelijk afwijkt van de lijn ten aanzien van het kiesrecht voor de Staten van Curaçao uitgestippeld door de Nederlandse Regering en de meerderheid van de Staten-Generaal bij de parlementaire behandeling van de nieuwe Staatsregeling voor dit Gewest. Zij erkenden, dat de woorden der Staatsregeling het Bestuur van Curaçao de formele vrijheid laten om voorstellen te doen als in de onderhavige Landsverordening neergelegd, doch zij waren van oordeel, dat er wel zeer ernstige gronden moeten zijn om binnen zo korte tijd na bedoelde uitspraken van de Nederlandse Regring en discussies in het Nederlandse Parlement en binnen nauwelijks een jaar na de eerste voor de Staten van Curaçao gehouden verkiezingen voorstellen te doen tot zo diep ingrijpende materiële wijzigingen.

Met de voorstellen tot uitbreiding van het bekwaamheidskiesrecht konden deze leden zich dan ook niet verenigen. Immers werd uitdrukkelijk, en wel in de memorie van toelichting op het ontwerp van wet tot herziening van de Reglementen op het Beleid van de Regering in de Kolonie Suriname en in de kolonie Curaçao, door de Nederlandse Regering gesteld, dat bij het bepalen van de eisen waaraan voldaan moet worden teneinde kiesbevoegdheid te verkrijgen, in acht genomen zal moeten worden, dat een hogere ontwikkeling wordt gevorderd dan het gewoon lager onderwijs verschaft. In de memorie van antwoord op dat zelfde ontwerp deelde de Regering nog mede, dat bij de te vorderen hogere ontwikkeling dan die, welke het gewoon lager onderwijs verschaft, gedacht is aan uitgebreid en meer uitgebreid lager onderwijs, zomede aan bijzondere opleidingen als machinistencursus, onderwijzerscursus, e.d. Geheel in deze geest is door Nederland het Curaçaose Kiesreglement 1937 vastgesteld.

Ook het betoog door het Bestuur gehouden, voerende tot de conclusie, dat voor het gebiedsdeel Curaçao als meest passend kenteken, dat waarborgt, dat de personen, die kiesrecht bezitten in de regel geschikt zullen zijn om het uit te oefenen, in aanmerking komt: „het kunnen lezen en schrijven", achtten deze leden uitermate zwak. Immers, deze uitspraak doet naar hunne mening zeer apodictisch aan, nu het Bestuur nagelaten heeft nader aan te duiden, waarom het kunnen lezen en schrijven het meest passende kenteken is.

De leden hier aan het woord spraken als hun mening uit, dat men voor de uitoefening van het kiesrecht een zodanige graad van verstandelijke ontwikkeling en beschaving moet hebben bereikt, dat men zelfstandig zijn oordeel kan vormen omtrent politieke vraagstukken en omtrent de in verband daarmede meest geschikte candidaat voor de Staten van Curaçao. Het kunnen lezen en schrijven kan voor hen niet het kenteken zijn van een zodanige verstandelijke ontwikkeling en beschaving. Het in het Kiesreglement 1937 gegeven criterium is volgens hen nog steeds het juiste voor Curaaço.

Ook de argumentatie, gegeven met betrekking tot de voorgestelde verlaging van de inkomensgrens is voor deze leden aanvechtbaar. Immers, dat het aantal personen op Curaçao, Aruba en Bonaire, dat aan het betalen van belasting aanspraak op kiesrecht ontleende niet hoger was dan 2219 is niet te wijten aan een in het Curaçose Kiesreglement 1937 onjuist aangegeven grens voor het censuskiesrecht, maar veel meer aan het door deze leden reeds eerder genoemde euvel, dat er zoveel peronen achter zijn met de betaling van hun belastingpenningen. Daarom zouden deze leden gaarne van het Bestuur vernemen wat het aantal personen op die drie eilanden is, dat aanspraak op kiesrecht zou hebben kunnen doen gelden, indien zij de belasting betaald hadden. Zij meenden, dat dit aantal enige duizenden hoger zou zijn, dan dat door het Bestuur in de memorie van toelichting genoemd en stonden derhalve op het standpunt, dat het argument van het Bestuur geen hout snijdt.

Het door het Bestuur voorgestane kiesstelsel zal — aldus deze leden — in de praktijk neerkomen op algemeen mannenkiesrecht, zonder dat daartegen enig correctief in het leven geroepen wordt, hetgeen deze leden in dit stadium van de politieke ontwikkeling van Curaçao en gezien het nog zo kort geleden door de Regering daartegen ingenomen standpunt onwenselijk en daarom onaanvaardbaar achtten. Zij verklaarden niet mede te kunnen gaan met een stelsel, dat n.l. in feite de voorschriften en de geest der Staatsregeling negeert en slechts de tendenz heeft de invloed van het getal te versterken boven die van ontwikkeling en beschaving en het leger van zich afzijdig houdende potentiële kiezers te vergroten. In een plaats als Curaçao, met slechts één wetgevend lichaam en geen ander, dat eventueel remmend kan optreden, mag naar hunne mening geen algemeen kiesrecht of een systeem, dat feitelijk op hetzelfde neerkomt, bestaan. Het census- en capaci- [illegible] ook naar hunne mening, als in het Kiesreglement 1937 geregeld, te worden gehandhaafd.

Het was deze leden overigens nog opgevallen, dat het Bestuur het criterium van het kunnen lezen en schrijven nader meende te kunnen verdedigen door verwijzing naar de soortgelijke eis, die gesteld wordt voor het actief kiesrecht voor de leden van Gemeenteraden in Oost Indië. Zonder nu de belangrijkheid van Curaçao te willen overdrijven, meenden deze leden in alle bescheidenheid toch te mogen opmerken, dat het vertegenwoordigend lichaam van Curaçao (Staten) wel een andere standing heeft dan een Gemeenteraad in Oost-Indië, die toch daar behoort tot de lagere colleges met verordenende bevoegdheid en allerminst, zoals de Staten van Curaçao, mede-wetgever is voor een zelfstandig gebiedsdeel. De verwijzing achtten zij dan ook minder gelukkig. In dit verband zouden deze leden gaarne vernemen, welke eisen gesteld worden voor kiesbevoegheid voor leden van de Volksraad voor Nederlands-Indië.

De mening der Katholieken.

De Katholieke leden gaven geredelijk toe, dat, zo de factoren buiten het Kiesreglement anders waren geweest, er meer

kiesgerechtigden hadden kunnen zijn geweest, maar niet zoveel als wel wenselijk is. Buitendien zit naar de mening dezer leden de grond, waarom die factoren niet medewerkten, in het huidige reglement zelf: in de te hoge capaciteitsgrens en belastinggrens.

Deze leden sloegen de berekening van het aantal mannelijke personen, dat kiesgerechtigd zou zijn, indien hier de kiesrechtregeling voor de vertegenwoordigende lichamen van het Moederland, beperkt tot het mannenkiesrecht toepassing zou erlangen, niet zo hoog aan, als de leden eerst aan het woord. Immers is deze alleen gemaakt ter vergelijking.

Deze sprekers geloofden ook niet, dat het Bestuur van Curaçao bij het opstellen van de memorie van toelichting op het ter tafel liggende ontwerp hetgeen omtrent deze materie in het Nederlandse Parlement verhandeld werd, heeft over het hoofd gezien of vergeten. Zij waren van mening, dat het duidelijk gebleken is, dat het geenszins de bedoeling geweest is Curaçao te binden met de vingerwijzing in de memorie van toelichting, het voorlopig verslag en de memorie van antwoord op het wetsontwerp tot herziening van de reglementen op het beleid der Regering in de kolonies Suriname en Curaçao bedoeld. Dit zou ook, waar de bevoegdheid tot vaststelling der eisen op Curaçao ligt, zeer onlogisch zijn.

De in het vigerende kiesreglement gestelde eisen zijn naar de mening dezer leden zeer hoog en het stellen daarvan heeft dan ook heel wat critiek uitgelokt. Op deze critiek, in de Kamer nog laatstelijk bij de behandeling van de Rijksbegroting voor 1938 uitgeoefend, antwoordt de Minister van Koloniën in zijn memorie van antwoord dd. 4 December 1937 met te wijzen op de omstandigheden, dat voor het grootste deel der Curaçaose bevolking de uitoefening van politieke rechten nog iets geheel nieuw was. Aangezien, zo leest men daar, de vaststelling van het kiesreglement ingevolge de Curaçaose Staatsregeling tot de bevoegdheden van de landsverordening-wetgever behoort en slechts voor de eerste maal bij algemene maatregel van Bestuur plaats vond, kunnen de met de eerste regeling van het kiesrecht verkregen ervaringen te allen tijde aan de totstandkoming en zo nodig verruiming bij landsverordening dienstbaar gemaakt worden. En toen bij de openbare behandeling opnieuw critiek geleverd werd op de zeer beperkte mate, waarop kiesrecht is verleend, antwoordde dezelfde Minister nogmaals: „Bovendien is, zoals ik in de memorie van antwoord heb uiteengezet, het kiesrecht alleen voor de eerste maal vastgesteld bij algemene maatregel van Bestuur. Daarna kan het worden gewijzigd door de Staten zelf. Ik geloof, dat men verdere regeling van het kiesrecht aan de prudentie van de Staten kan overlaten".

Dit is volgens de leden hier aan het woord volkomen waar. De Curaçaose landsverordening-wetgever kent de toestanden hier heel wat beter dan de Minister in Nederland, die liever aan de veilige kant bleef, toen hij in zijn voordracht, dat leidde tot de vaststelling van het Curaçaose Kiesreglement 1937 de eisen voor kiesbevoegdheid opnam.

De bevolking van het gebiedsdeel goed kennende en zich tevens beroepende op de ervaringen opgedaan bij de eerste verkiezing van leden voor de Staten, spraken deze leden als hun overtuiging uit, dat de bevolking een goed gebruik zal maken van de voorgestelde ruimere kiesbevoegdheid. Deze verruiming zal — aldus deze leden — het rechtsgevoel van de bevolking van dit gebiedsdeel in brede lagen zeker bevredigen.

Zij voegden hier aan toe, dat bij de gevoerde actie voor de verkiezing van de statenleden, de grootste politieke partij haar leden heeft gewonnen niet enkel uit degenen, die volgens het vigerende reglement kiesrecht hadden, maar onder alle mannelijke op Curaçao gevestigde Nederlandse onderdanen boven de 20 jaar. Bij deze actie is volgens de leden hier aan het woord gebleken, dat in ruimere kring belang wordt gesteld in de wijze, waarop 's Lands belangen worden behartigd.

Naar de mening dezer leden is het, gezien de ontwikkeling van het kiesrecht in Nederland en elders, waar men toch telkens terug moest komen op de criteria voor de toekenning van het kiesrecht, daar deze steeds tot onbillijkheden leidden, om ten slotte de ruimste criteria aan te leggen, zeer juist in het nieuwe kiesreglement als voldoende kenteken het kunnen lezen en schrijven op te nemen. Het criterium der ontwikkeling — aldus betoogden deze leden — is immers in de moderne maatschappij dat de burger in staat is zich als zodanig in de maatschappij te handhaven, voldoende belangstelling heeft voor de gang van zaken in de Staat, en in staat is zich aan te sluiten bij de rechts- en politieke overtuiging van een bepaalde groep van gelijke gezindheid ter verwezenlijking van zijn rechts- en politieke overtuiging.

Zelfs met geringere ontwikkeling dan in het nieuwe kiesreglement wordt geeist, neemt het Rijkskiesrecht genoegen — aldus deze leden — daar ten aanzien van de qualiteit van kiezer geen eisen, zelfs niet die van „lezen en schrijven" worden gesteld.

Voor het geval men in dit verband op de leerplicht zou willen wijzen, welke een bepaalde graad van ontwikkeling voor de meeste kiezers medebrengt, merkten deze leden echter op, dat de leerplicht, die trouwens niet algemeen is, pas in het jaar 1901 werd ingevoerd, terwijl het algemeen kiesrecht voor mannen van 1917 dagtekent, waaruit volgt, dat men zich ter constatering van enige bepaalde hoedanigheden niet op die leerplicht kan beroepen.

De eis, dat men zelfstandig zijn oordeel moet kunnen vormen omtrent politieke vraagstukken en omtrent de in verband daarmede meest geschikte candidaat voor de Staten van Curaçao, mag men naar de mening dezer leden zelfs voor Nederland niet stellen.

Deze leden waren van mening, dat het de bedoeling van het Bestuur niet is Curaçao te vergelijken met een gemeente van Nederlands Indië of de Staten met een gemeenteraad aldaar, maar dat het hier gaat om een voorbeeld, waarmee aangetoond wordt, dat het wel meer voorkomt, dat als teken van verstandelijke ontwikkeling het lezen en schrijven tout court wordt aangenomen.

Ten overvloede wilden deze leden opmerken, dat, waar de landsverordening het belangrijkste legislatief product van Curaçao is, zij tot stand moet komen door een ware volksvertegenwoordiging, dat is een volksvertegenwoordiging gekozen door de brede lagen van het volk.

De landsverordening-wetgever is echter niet de hoogste wetgever, daar toch krachtens de grondwet de Staten-Generaal het opperste wetgevend orgaan van Curaçao zijn.

Het geldende kiesreglement past niet aan de aard der Curaçaose bevolking — aldus deze leden; men wist te voren, dat de verkiezing daarmee voor wat betreft het aantal kiezers, moest mislukken. Op de eis van het met goed gevolg hebben doorlopen van het zevende leerjaar van een school voor uitgebreid lager onderwijs is zeer veel aan te merken, omdat een groot deel der bevolking niet in staat is geweest dat te bereiken en velen wilden zich niet aan een examen onderwerpen. Volgens het ter tafel liggende voorstel is een verklaring van twee onderwijzers of van twee andere bevoegde personen voldoende.

Deze leden waren dan ook van oordeel, dat het Bestuurs voorstel blijk geeft van een juist inzicht in de mentaliteit der bevolking.

Ook met de voorgestelde verlaging van de belastinggrens konden deze leden zich geheel verenigen. De nieuwe grens is zeker in overeenstemming met de voorgestelde capaciteitsgrens. De loonstandaard is naar hun gevoelen een labiele basis: men weet niet of de stijging van het laatste jaar zich zal handhaven.

De locale omstandigheden, de belangstelling voor de politiek, de laatst gehouden verkiezing, waarbij de onvoldoendheid van het kiesreglement huns inziens zo duidelijk is gebleken, pleiten, naar het gevoelen dezer leden voor aanzienlijke verruiming van het kiesrecht. Welke bezwaren tegen de uitbreiding van het kiesrecht bestaan, konden zij niet inzien. Immers uit het feit van de uitbreiding zelf kan geen argument daartegen geput worden; uit de bevolking zeer zeker niet: waarborg voor de juiste uitoefening van het kiesrecht is de getuigenis over haar karakter, van bevoegden in alle tijden van haar geschiedenis gehoord.

Het lijstenstelsel.

De Niet-katholieke leden betoogden, dat zij boven het lijstenstelsel verre de voorkeur geven aan het personenstelsel. In Nederland — aldus deze leden — bestaat er een grote groep personen, die fouten van het evenredig kiesstelsel ziet en ernstige pognigen doet om terug te keren tot een zij het gewijzigd oud personenstelsel. In een kleine gemeenschap als van Curaçao wegen de bezwaren van het personenstelsel niet op tegen die van het lijstenstelsel. Ook de omstandigheid medegedeeld in de memorie van toelichting, dat in Oost-Indië het personenstelsel vigeert voor de verkiezing van een deel der Volksraadleden, steunt hen in de opvatting, dat voor politiek nog ongeschoolde gemeenschappen en zeker voor die van Curaçao, aan het personenstelsel, ondanks de fouten, die daaraan kleven, de voorkeur moet worden gegeven. Dit stelsel toch geeft een hechter band tussen kiezer en gekozene en daardoor minder invloed aan een partijbestuur dan het lijstenstelsel, waarbij, als een candidaat zich niet op een lijst verbindt met andere personen, alle stemmen, die hij te veel op zich heeft verenigd, verloren gaan. Naar de mening dezer leden, moet men ook personen kunnen kiezen, die niet tot een partij behoren. Dat het partijwezen zoals wij dat in Nederland kennen, ook voor Curaçao het meest wenselijke politieke stelsel is, is h.l. nog allerminst aangetoond. Ook op dit gebied moet het politieke leven nog groeien en met het personenstelsel wordt niet alleen het rechtsgevoel meer bevredigd, zoals terecht in de memorie van toelichting naar voren gebracht, en waarop he tper slot van rekening meer aankomt dan op het omzeilen van moeilijkheden en een gecompliceerde techniek, doch ook de ontwikkeling van de nog geringe politieke belangstelling van het Curaçaose volk beter en op de juiste wijze bevorderd. Voorkomen moet — aldus deze leden — worden, dat in een te vroeg stadium van de politieke ontwikkeling van het volk via de kiezers een partij en via een partijbestuur invloedrijke derden de lakens uitdelen in politicis en de lijnen uitstippelen, waarlangs 's Lands zaken in hun geest behartigd moeten worden. Immers in dat geval zouden wij een stap achteruit doen en zou er van volksvertegenwoordiging en mederegering van het volk nog minder sprake zijn dan bij handhaving van het oude stelsel van benoeming der Raadsleden door de Kroon.

De Katholieke leden geloofden niet erg aan een stroming in Nederland om terug te keren tot een zij het gewijzigd oud personenstelsel. Het lijstenstelsel heeft zeker gebreken — aldus deze leden — maar men houdt er zich in Nederland maar aan. Juist in een kleine gemeenschap als de onze, werkt het lijstenstelsel goed, wegen de bezwaren niet, omdat men elkaar toch kent. Het verband tussen kiezer en gekozene wordt dan ook niet losser: men houdt voeling met elkaar. In Holland, waar de partijdiscipline bestaat, zullen de bezwaren meer wegen.

Deze leden twijfelden overigens niet aan de waarde van een krachtig ontwikkeld partijwezen. Groepering in partijen is een gewoon modern verschijnsel. Alleen door partijvorming is een redelijke uitslag der jongste verkiezing in Curaçao mogelijk geweest. Zonder partijvorming is geen politieke scholing mogelijk. Had hier geen partijvorming plaats gehad, dan zou de uitvoering van het kiesreglement een jammerlijke fiasco zijn geworden. De moderne samenleving met haar gemakkelijke communicatie-middelen voert vanzelf tot partijvorming. Minister Cort van der Linden heeft dan ook bij de grondwetswijziging in 1917 in verband met de invoering van het algemeen mannenkiesrecht, terecht op de belangrijkheid van partijen voor de politieke scholing en verwezenlijking van het kiesrecht gewezen: „De partijgroepering met hare parlementaire fractiën, fractiebesturen en fractievergaderingen, met hare extraparlementaire organisatie, met hare verkiezingsleuzen, partijleiders en propagandisten is een poging tot realisatie van het massale politieke en rechtsbewustzijn".

Ieder stelsel zal naar de mening dezer leden voeren tot het plaatsen van partijen tegenover elkander en van de partijen kan een goede invloed op de bestuursvoering uitgaan.
Het bezwaar van verloren gaan van stemmen geldt naar de mening dezer leden bij het personenstelsel in veel grotere mate. Daartegenover kan men, ook bij het lijstenstelsel op personen stemmen.

De Peroratie.

Was het verslag nu hierbij gebleven, we zouden er genoegen mee hebben genomen; maar wat er nu komt in de peroratie; moeten we voorzien van enkele onderstrepingen en opmerkingen.

De Niet-katholieke leden, vormende de grootst mogelijke minderheid, wezen er op, dat er 'n stijgende onrust waarneembaar is onder 'n bepaald gedeelte der bevolking; een onrust, welke veroorzaakt wordt door het klaarder wordende besef van welke verstrekkende betekenis het ontwerp-kiesreglement is voor het Curaçaose volk in zijn geheel.

Zij stonden op het standpunt, dat het ontwerp-kiesreglement tot gevolg zal hebben, nog meer dan onder het huidige kiesreglement, dat de minderheid in aantal, die echter een uitermate belangrijke plaats in onze samenleving inneemt op economische, cultureel en charitatief terrein, (Zou men bij gelegenheid eens willen opsommen, waarbij dat uitermate culturele en charitatieve tot uiting is gekomen? Want daarvoor is momenteel grote belangstelling. Maar de Loterijbond Fortuna, er buiten laten! Red.Am.) door een toevallige quantitatieve verhouding haar plaats in de samenleving niet tot uiting zal zien komen in de samenstelling van dit College; m.a.w. dat de behartiging der belangen van deze minderheid zal komen te berusten bij een gedeelte der be-

volking van een andere geloofsovertuiging en levensbeschouwing en dat bovendien **als geheel nog niet een gevorderde graad van politieke ontwikkeling** bereikt heeft. (Zouden deze leden durven beweren, dat het niet-katholieke gedeelte der bevolking wel **als geheel** een gevorderde graad van politieke ontwikkeling heeft! Red. Amigoe).

Van partijformatie, met alle daarbij behorende organisatie- en strijdmiddelen heeft de bovengenoemde minderheid, zoals algemeen bekend en bij de gehouden verkiezing tot uiting gekomen, een grote afkeer. En terecht. (Deze alinea is wel heel boud en juist het tegenovergestelde is gebleken, zoals heel fijntjes hieronder door de Katholieke leden werd opgemerkt. Red. Am.)

Een verder doorgevoerde partij-organisatie met de onvermijdelijk daaraan verbonden partijstrijd, zal het Curaçaose volk verdelen in groepen, welke tegenover elkaar zullen komen te staan, hetgeen volkomen in strijd zal zijn met het belang van het Curaçaose volk in zijn geheel.

Met het oog hierop is het naar het inzicht dezer leden nodig, teneinde deze fatale splitsing te voorkomen, dat het ontwerp-reglement wordt ingetrokken, waartoe zij het Bestuur uitnodigen.

De Katholieke leden, vormende de kleinst mogelijke meerderheid, op de voorgrond stellende, dat het hun hartgrondige wens is in oprechte eendracht en met waardering van iedere andere geloofsbelijdenis en alle andere politieke beginselen met de niet-Katholieke leden samen te werken, meenden toch, op gezag van de niet-Katholieke leden aannemende, dat er een stijgende onrust onder een bepaald gedeelte der bevolking waarneembaar is, naar voren te moeten brengen, niet te kunnen inzien, dat de betekenis van het ontwerp-kiesreglement van dien aard zal zijn, dat daardoor de belangen van de minderheid zullen worden geschaad. Zij wilden er op wijzen, dat blijkbaar de niet-Katholieke leden vergeten, dat naast het ontwerp-kiesreglement dezelfde correctieve bepaling aanwezig blijft als naast het vigerende reglement, n.l. dat de benoeming van vijf leden der Staten in handen ligt van den hoogsten gezagsdrager in dit gebiedsdeel; in zijne prudentie om de belangen der minderheden te beschermen en veilig te stellen mag toch wel het volste vertrouwen worden gesteld.

Dat de niet-Katholieke leden een grote afkeer hebben van partijformatie met de daaraan verbonden normale strijdmiddelen was voor de Katholieke leden een novum, aangezien het toch een notoir feit, is dat vóór de verkiezingen alle pogingen zijn aangewend tot een partijformatie te geraken, die niet tot stand is gekomen, wat naar de mening der leden hier aan het woord moet worden toegeschreven aan de onmogelijkheid een basis te vinden, waarop de niet-Katholieke leden blijvend zouden kunnen samenwerken met behoud van hunne geloofsovertuiging en levensbeschouwing.

Het wilde de leden hier aan het woord verder voorkomen, dat de zienswijze, „dat het ontwerp-kiesreglement tot gevolg zal hebben, nog meer dan onder het huidige kiesreglement, dat de minderheid in aantal, die echter een uitermate belangrijke plaats in onze samenleving inneemt op economisch, cultureel en charitatief terrein, door een toevallige quantitatieve verhouding haar plaats in de samenleving niet tot uiting zal zien komen in de samenstelling van dit „College" enerzijds niet in overeenstemming is met de werkelijkheid, anderzijds door vermenging van qualitatief verschillende begrippen aanleiding geeft tot onjuiste conclusies, daar toch de volgende tegenstelling geponeerd wordt: aan de ene kant — zoals beweerd — een minderheid, die een uitermate belangrijke plaats in onze samenleving inneemt op economisch, cultureel en charitatief terrein en aan de andere kant een bloot „toevallige" quantitatieve meerderheid, welke tegenstelling een onjuiste waardering van de verhouding beider groepen in de Curaçaose bevolking uitdrukt. Verder wordt het idee van een volksvertegenwoordiging verward met dat van een belangenvertegenwoordiging.

De leden hier aan het woord kwamen tot de volgende conclusies:

1o. intrekking van het voorgestelde ontwerp-kiesreglement zal de partijstrijd en wat daarmede samenhangt niet doen verdwijnen;

2o. partijformatie enz. is geen nadeel voor Curaçao;

3o. de geconstateerde onrust is onbereeneerd en ongemotiveerd.

Deze leden achten dan ook op grond van bovengenoemde redenen de aanneming van het ontwerp-kiesreglement in het belang van het Curaçaose volk.

Een eresaluut aan de Katholieke Staten-leden is hier zeker op zijn plaats, voor de knappe wijze, waarop zij de argumenten der tegenstanders hebben weerlegd.

ALGEMEEN POLITIEK OVERZICHT

Sommige katholieken, zelfs priesters, hebben geleefd in de waan, als zou de Kerk te eniger tijd met de huidige regeerders van het Derde Rijk door tansactie tot vrede kunnen komen; tot een vrede, **die iets anders zou zijn dan** slaafse onderwerping, iets anders dan prijsgeven van de geboden van Christus. Onder de priesters van Oostenrijk waren er nog, die zich voorstelden, dat een vrede van Wenen zou kunnen leiden tot een vrede van Berlijn. De lessen, die de Kerk tevoren had ontvangen, waren nog niet voldoende. Men kon zelfs een beroep vernemen op persoonlijke handelingen van sommige machthebbers in het Derde Rijk, die dan toch maar bewezen, dat in hun binnenste hoopgevende gevoelens zouden huizen.

Het heeft niet lang geduurd, of deze optimistische verwachtingen bleken niet anders dan waan.

Dezer dagen heeft de Oostenrijkse gouwleider Buerckel, die al een zekere beruchtheid heeft om zijn optreden indertijd tegen den bisschop van Trier, in een rede ook weer een uitval gedaan tegen den Oostenrijksen Kardinaal Innitzer en hem de schuld gegeven van de onlangs in Wenen plaats gehad hebbende relletjes. Buerckel's rede was natuurlijk een antwoord op de uitlatingen van de Osservatore Romano het Vaticaanse blad, wat met ronde woorden geschreven had, dat deze uitspattingen tegenover den persoon van den Kardinaal wel verwacht waren, als een natuurlijk gevolg van het optreden de Duitse Nazis.

Ook de rede van Buerckel had weer tot gevolg grote demonstraties langs het huis van Kardinaal Innitzer, onder het uitkrijten van allerlei opmerkingen. Voor het Paleis van den Aartsbisschop maakte men veel herrie om de „bewoners vooral uit de slaap" te wekken.

Van Berlijn uit, wordt al de naam medegedeeld van een opvolger van Kardinaal Innitzer...??

Buerckel heeft daarbij nog strengere maatregelen tegen de Katholieken aangekondigd en o.a. ook medegedeeld, dat zij zullen uitgesloten zijn van de amnestie en ook aan de wens der geestelijkheid om aan Schussnigg amnestie te verlenen, niet zal worden voldaan.

Wij begrijpen niet dat ooit een Oostenrijkse geestelijke daarop zou gehoopt hebben.

We zijn in alle geval blij, dat door de laatste gebeurtenissen de smaad die er rondom Kardinaal Innitzer was uitgestrooid, als zou hij een aparte kerk willen stichten enz., nu wel voor goed uit de wereld geholpen is en we hopen, dat ook de Oostenrijkse Katholieken op voorbeeld van hun Kardinaal zullen hebben ingezien, dat zij van de Nazis niets te verwachten hebben, dan alle kwaad.

Zij hebben dit trouwens ook al kunnen lezen uit een onlangs gehouden voordracht van den Heer Rosenberg.

Een toehoorder van deze voordracht, door den heer Alfred Rosenberg gehouden in de Kamer voor de „cultuur", waarvan hij de leider is, gaf uit die voordracht het volgende weer. Het zijn antwoorden op vragen, die uit vergadering van de cultuurmensen waren gesteld. Dat dergelijke vragen werden gesteld, is misschien nog een lichtpunt. Ziehier:

„Op de vragen, die mij werden gesteld ten aanzien van onze houding tegenover de kerken, heb ik het volgende te antwoorden. Ik zeg met nadruk, dat ik met dit antwoord mij eensgezind gevoel met het oordeel van den Führer in dit ingewikkelde probleem. Er zijn bij ons heetgebakerde drijvers, die het liefst den Führer er toe zouden dringen om de Katholieke Kerk en de Evangelische Belijdeniskerk eenvoudig uit te roeien, gelijk wij met de bolsjewistische partijen hebben gedaan. Daargelaten dat het verbod van deze partijen nog lang niet hetzelfde was als de uitroeiing van het marxisme uit het denken en voelen van ons volk — dat bemerken wij dagelijks — moet gij bedenken, dat de internationale positie van de Katholieke Kerk ons dwingt tot een zeer behoedzame taktiek tegenover de Kerk. Elke aanval op de Kerk heeft zijn gevolgen in de internationale betrekkingen en kan onze toch reeds moeilijke positie nog moeilijker maken.

„Het is mij volkomen duidelijk — en ik meen hiermede ook in de geest van den Führer te spreken — dat de Katholieke Kerk en met haar de Evangelische Belijdeniskerk in hun tegenwoordige vorm moeten verdwijnen uit het leven van ons volk. Indien echter de verschillende groepen van zogenaamde Duitse wereldbeschouwing menen, dat zij in hun publicatie hun spel kunnen drijven met een wild radicalisme, dan moet ik de heren zeggen, dat zij daarmee niet alleen het prestige van de Rijksregering schaden, doch ook het martelaarschap versterken bij de gelovigen.

„Wij zijn in het doorzetten van de nationaal socialistische wereldbeschouwing onder de Duitse jeugd al een heel eind gevorderd. Wat daar nog aan katholieke jeugdbeweging rondspartelt, zijn niet meer dan losse groepen, die wij gaandeweg zullen opzuigen. De Hitlerjeugd is een zuignap, waaraan niemand weerstand kan bieden.

„Verder is de constructie van het leerplan in alle groepen van onze scholen reeds zo ver in anti-christelijk-joodse richting gelukt, dat het opgroeiend geslacht voor het zwarte bedrog zal bewaard blijven.

„Gij moet ook bedenken, dat in de Kerken zelf, ook in de Katholieke Kerk, **oprechte** Duitse mannen werken als priesters, die de nationaal socialistische wereldbeschouwing zo diep mogelijk zijn toegewijd. Met hun hulp zouden wij de laatste — ik geef toe zeer sterke — posities van de Kerk opruimen.

„Wij hebben echter nog een middel om druk te oefenen; dat zijn de financiën. Wij zullen ook hier voorzichtig maar des te stelselmatiger te werk gaan om aan de hardnekkige Clerus de financiële ader af te snijden.

„Ten aanzien van de vraag, over de zedelijkheidsprocessen gesteld, ben ik van oordeel, dat deze in het oude Rijk geen of al te grote uitwerking hebben gehad; men moet in dit opzicht zeer voorzichtig zijn en niet elke aanklacht, op de eerste en beste grond gedaan, als een feit aannemen. Gij weet, dat de joodse wereldpers zeer waakzaam is, en elke niet gegronde aanklacht tegen de Clerus maakt tot een onderwerp van een wilde hitscampagne tegen het nationaal socialistische Duitsland.

Wel heel merkwaardig is, wat Rosenberg hieronder zegt over de Oostenrijkse bisschoppen, nog vóór de gebeurtenissen der laatste weken.

De toestand is gelukkig thans heel anders.

„Het is mij bekend, dat de toestand in de Ostmark (Oostenrijk) geheel anders is. Als wij daar doortasten, komt een verschrikkelijke poel aan de oppervlakte. Op welke tijd wij daar zullen doortasten, moet aan de leiding worden overgelaten. Wij hebben geen reden om aan de wereld het schouwspel te geven van zedelijke verwaarlozing, en willen deze dingen regelen in ons eigen huis. Verstandige mensen als de Kardinaal Innitzer, ofschoon ik hem ook niet vertrouw, zullen zich, onder de druk van de gegeven feiten steeds moeten onderwerpen aan de nationaal socialistische leiding. Het is al een zeer groot succes, dat tussen de Oostenrijkse en de Duitse bisschoppen een kloof bestaat, die wij, naar ik stellig hoop, tussen het gehele Duitse Katholicisme zullen kunnen doortrekken en daarmee de doodsteek geven aan den ergsten vijand van het nationaal socialisme.

„Wij zullen echter niet vervallen in dezelfde fout als indertijd Bismarck maakte, want de tegenstander is listig en hij werkt met middelen, waar wij alleen betere wapens tegenover kunnen stellen."

Tot zover Rosenberg.

We hebben al meermalen de vraag gesteld of het in de toekomst niet blijken zal, dat de politiek van Chamberlain niet een verkeerde is geweest en die van Eden en Duff Cooper niet de juiste.

In de Evening Standard van Dinsdag heeft Duff Cooper een artikel geschreven, waarin hij zich verdedigde tegen de opmerkingen, die in Duitsland gemaakt zijn, dat mannen als hij en Anthony Eden naar oorlog zouden drijven. Duff Cooper gaat dieper op de oorzaken van de oorlog in en valt vervolgens de anti-oorlogspropaganda aan, die men de laatste twintig jaar heeft gedreven. Het gevolg van deze propaganda is, dat in Engeland een groot aantal mensen bereid zijn om de vrede te aanvaarden tegen elke prijs. Het is uiteraard nodig, dat wij moeten trachten om alle internationale moeilijkheden op vredelievende wijze op te lossen, doch men vraagt zich af, wanneer ook Duitsland dit standpunt zal gaan innemen. Zowel in Berchtesgaden als in Godesberg, zo vervolgt Duff Cooper, bleek Duitsland niet bereid om enige concessie te doen en bleek Duitsland niet bereid het standpunt in te willen nemen, van een land, dat de vrede wenst te bewaren. **Duff Cooper eindigt zijn artikel, dat als Engeland in de toekomst nog meer concessies wil doen aan Duitsland, men zich dan eerst zeer** precies op de hoogte zal moeten stellen van de positie, die het Britse rijk inneemt en niet verder zal moeten gaan in het doen van concessies, dan dat dit gezien Engeland's internationale positie nodig is.

Het blijkt thans, nu de kaarten van het door de Duitsers ingenomen Tsjecho Slowakije, en welke door de internationale commissie zijn goedgekeurd, in Londen zijn aangekomen, alle eisen van Hitler te Godesberg zijn ingewilligd.

Zijn Engeland en Frankrijk er dus ingevlogen? En wat is daartegen te doen? Mussolini heeft dezer dagen in een rede gezegd, dat het geen zin heeft dat men zich gaat verzetten tegen 125 millioen Italianen en Duitsers.

En van alle kanten gaan de Mogendheden zich geweldig bewapenen totdat — wie weet wanneer — de vreselijke krijg zal uitbarsten. Want aan de steeds maar groter wordende eisen van Duitsland en Italië, die maar bouwen op geweld, kan toch op den duur niet voldaan worden.

Zo blijven er ook maar moeilijkheden in de Engels-Italiaanse overeenkomst; wel is het eerste contigent Italiaanse vrijwilligers van Spanje vertrokken, maar Perth en Ciano zijn nog voortdurend aan het conferen.

Tsjecho Slowakije schijnt maar van de nood een deugd te maken en heeft een paar ministers naar Duitsland gezonden om de verhouding maar zo spoedig mogelijk in het reine te krijgen en economisch hulp.

Met de eisen van Hongarije kan dit land het minder goed vinden en nu de onderhandelingen afgebroken zijn, zal weer een commissie van de 4 grote mogendheden de verlossing moeten brengen.

De oorlog in het Oosten begint een nieuw stadium door de landing van 50.000, anderen zeggen 30.000 man Japanse troepen in Zuid China, nabij de Engelse bezitting Honkong. Engeland heeft daartegen wel geprotesteerd, maar Japan heeft ook al dezelfde manieren als zijn bondgenoten.

Een groot gevaar blijven deze drie landen voor de wereldvrede.

CURACAO.

INLICHTINGENDIENST.

Van de rijksadviseur voor de arbeidsbemiddeling naar en uit Nederlands-Indië, Suriname en Curaçao ontvingen we volgend schrijven;

Sedert kort is van Rijkswege opgericht — in samenwerking met de Koninklijke Vereniging Koloniaal Instituut te Amsterdam — een inlichtingendienst ten behoeve van de plaatsing van arbeidskrachten in Nederlands Oost- en West-Indië.

Dit bureau stelt zich ten doel zoveel mogelijk hulp en voorlichting te verschaffen aan hen, die van plan zijn binnenkort naar Nederlands Oost- of West-Indië te vertrekken.

Wij hopen het daarheen te leiden, die inlichtingen wenst over — dan wel vertrekken wil naar de Overzese Gebiedsdelen contact zoekt met ons bureau.

Wij zullen alles in het werk stellen om op de hoogte te blijven van wat zich op ons gebied voordoet en stellen er prijs op als onpartijdige instantie beschouwd te worden, die haar intermediair kosteloos aanbiedt aan allen die hiervan gebruik willen maken.

Ook stellen wij ons voor om de immigranten — voor zover gewenst — de behulpzame hand te doen bieden direct na aankomst in het Overzese gebiedsdeel, waartoe wij contact zoeken met personen en verenigingen, die ons daarbij behulpzaam willen zijn.

Het adres is Mauritskade 63.
Amsterdam.

OFFICIELE BEKENDMAKINGEN.

Aan de tijdl. schrijfster werkzaam op het bureau van het bevolkingsregister en de burgerlijke stand op Aruba, Mej. Lena M. Posner, is op haar verzoek eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

Mej. I. I. A. Jeronimus is benoemd tot tijdelijk schrijfster en werkzaam gesteld op het bureau van het bevolkingsregister en de burgerlijke Stand op Aruba.

Aan de tijdl. schrijfster, werkzaam ten kantore van de Burgerlijke Stand en het Bevolkingsregister alhier, Mej. E. de Beijl, is op haar verzoek eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

Aan den hulpseiner bij den Lands Radiodienst alhier, I. Labega, is om andere redenen dan ziekte, veertien dagen vrijstelling van dienst verleend.

Aan de tijdl. schrijfster werkzaam op het Departement Accountantsdienst, Sociale en Economische Zaken alhier, Mej. A. Gratia, is met ingang van 14 November 1938, om andere redenen dan ziekte, vier weken vrijstelling van dienst verleend.

Aan de telefoniste bij den Lands Telefoondienst op Aruba, Mej. M. C. Ruiz, is om andere redenen dan ziekte, vier weken vrijstelling van dienst verleend.

Mej. Precilla Dorothaal is gedurende de vrijstelling van dienst van Mej. Ruiz voornoemd, belast met de functiën van telefoniste bij den Lands Telefoondienst op Aruba.

M.S. „COLOMBIA".

In verband met het feit dat het „COLOMBIA" op haar Europese kustreis vertraging heeft ondervonden, is het vertrek van dit schip van Amsterdam naar West Indië vastgesteld op 21 October, dus een week later dan de dagwijzer aangeeft. Het schip wordt omstreeks 5 November te Curaaço verwacht in plaats van op 30 October. De thuisreis zal vermoedelijk op dagwijzer datum (17 November) plaats vinden.

Met het s.s. „CRIJNSSEN", dat d.d. 19 October alhier verwacht wordt, zullen o.m. de navolgende passagiers arriveren.

Mej. Barbara H. Crob, Mej. Maria I. A. Eggen, Familie Johannes Teunisse, Mevr. Dina A. Stevens, Arnoldus van der Voet, Familie Cornelis de Groot, Mej. Martha H. Schaafsma, Mevr. aBrtha Biben, Willem B. Loewer, Mej. Helena A. Kapteyn, Leendert Boer, Jan Evertsz, Familie Cornelis Wortel, Mej. Adolfina J. van den Burg, David Herselman.

HET CURAÇAOSE KIESREGLEMENT 1937, NIET VOOR CURAÇAOENAARS, WEL VOOR ANDEREN!

Voor de eerste maal hebben we dezer dagen het Curaçaose Kiesreglement 1937, horen prijzen, wat volgens de Beurs in haar jubileumnummer „40 Jaren" door den huidigen Gouvernements-secretaris ontworpen is en wat dezer dagen, met groot gebaar door de niet-katholieke Statenleden genoemd werd „het Curaçaose Kiesreglement door Nederland vastgesteld."

Inderdaad heeft de toenmalige Minister van Koloniën, Colijn het ondertekend. In genoemd jubileumnummer schrijft de Beurs, dat vooral van Katholieke zijde scherpe kritiek daarop werd uitgeoefend. Zeker; maar niet uitsluitend. Ook in het niet-katholieke Handesblad verscheen indertijd een scherpe kritiek.

Maar nu voor het eerst lezen we van een grote welwillendheid en wel van de zijde van de niet-Katholieke Statenleden, waaronder twee Hollanders en vijf Curaçaoënaars.

Dat de twee Hollanders er voor zijn, we kunnen het begrijpen. Want dit kiesreglement geeft hun wel een heel bevoorrechte positie.

Volgens de nieuwe kiezerslijst 1938, opgemaakt volgens dit reglement hebben de ingekomen Hollanders hier 49% der kiezers. De Surinamers maken zelfs op deze kiezerslijst nog 11% der kiezers uit. Verder nog enkele percenten voor wat vreemdelingen en dan komen de kinderen van het land, de Curaçaoënaars met nog geen 40% van het aantal kiezers.

Een Curaçaos Kiesreglement van zodanige samenstelling dat de Curaçaoënaars nog geen 40 % uitmaken van de kiesgerechtigden!

En dat Curaçaoënaars voor zo'n kiesreglement durven pleiten?

DE VERGADERING DER MINDERHEDEN.

We hebben in ons blad van Woensdag bij de bespreking der huidige Curaçaose minderhedenkwestie, het verslag aangehaald van de Beurs en Nieuwsberichten over de vergadering ten huize van Dr. W. Maal op Scharloo. De Beurs vermeldde de aanwezigheid van 100 personen. Doch...... er waren er juist 54.

De La Union van Woensdag l.l. noemt een 35 der aanwezigen bij name, behalve dan de Heren die de oproep ondertekenden en van een 14 Hollanders kon men de namen niet thuis brengen.

Er werd op deze vergadering een comité van actie opgericht, waarin wel heel merkwaardig, geen der ondertekenaars van de circulaire zitting hebben.

Dit comité van actie bestaat uit het oud-lid van de Koloniale Raad W. van der Linde Schotborgh; de directeur van de Maduro & Curielsbank J. A. Correa; het oud-lid van de Koloniale Raad S. A. Maduro; Dr. H. Maal van de Thelmakliniek; en de Gouvernementsonderwijzer Rudolf Quast.

Er werd ook een commissie benoemd voor de redactie der requesten, waarin naar men ons mededeelde, o.a. zitting hebben Mr. Papier en... Notaris Lansberg. Wie een weinig van Curaçaose toestanden op de hoogte is, zal nu begrijpen dat we spreken in het meervoud van minderheden. Het is zoals de Katholieke Statenleden het zeer terecht gezegd hebben in de stukken, „onmogelijk een basis te vinden, waarop niet-katholieken blijvend zouden kunnen samenwerken met behoud van hun geloofsovertuiging en levensbeschouwing".

Die basis was op de vergadering zelve niet aanwezig. Men heeft maar heel wijselijk geen voorlezing gedaan van de brieven ingekomen op de uitnodiging, die toch aan z.g. geestverwanten waren toegezonden; en die een uitdrukkelijk afkeuring uitspraken van het door de minderheden nagestreefde doel.

GEESTELIJKE EN MORELE HERBEWAPENING.

„H.M. de Koningin gaf het volgende persoonlijk woord uit ten aanzien van de oproep ter geestelijke en morele herbewapening.

„Met instemming nam ik kennis van het vervolg van de oproep voor morele en geestelijke herbewapening. Nu beklemmende dagen achter ons liggen, waarin dreigend gevaar ons zo duidelijk voor ogen stond, nu voor het ogenblik de mogelijkheid van algehele vernietiging van onze beschaving afgewend is, is het een verheffende gedachte ons allen vervuld te weten van dezelfde wens, n.l. de zegen van de vrede te bewaren. Die begeerte naar vrede vormt de band tussen alle volken. Toch is deze, gepaard aan versteviging onzer weermacht, nog niet genoeg — wil die vrede duurzaam zijn, zo moet hij gedragen worden door de gedachte, welke gegrondvest is in de oproep. Allen zonder onderscheid kunnen wij persoonlijk bijdragen tot groei en ontplooiing van die gedachte, door van heler harte mede te werken tot morele en geestelijke herbewapening. Die innerlijke drang, welke ook uitwendige ommekeer teweegbrengt en tot gevolg heeft, dat eerlijkheid, vertrouwen en liefde richtsnoer worden tussen personen en volken. Ik behoef U niet te verzekeren dat hoe dieper onze overtuiging is en hoemeer ons eigen leven zelf die uitdraagt en verder in eigen kring en daarbuiten, des te groter wordt de kans op verwezenlijking van een betere toekomst. Wie de tekenen des tijds begrijpt, weet dat thans van ons gevraagd wordt een daad van vertrouwen, van zelfopoffering en zedelijke moed, en van geloof."

ACTIE WEKT REACTIE!

In verband met de actie, welke van bepaalde zijden tegen het nieuwe Kiesreglement wordt gevoerd, heeft zich een Comité van Actie tot propagering van dat Kiesreglement gevormd, bestaande uit de heren: E. Römer (voorzitter), J. de Jongh, J. M. Kroon, C. Casiano, E. Rozendaal, Cam. Palm, en Mrs. S. W. van der Meer (Secretaris).

Het Comité besloot een adres te zenden aan H. M. de Koningin, om namens 90% van het Curaçaose volk zijn grote erkentelijkheid te betuigen met het nieuwe Kiesreglement, dat door Harer Majesteits vertegenwoordiger, den Gouverneur, bij de Staten is ingediend; daar immers de vereenvoudiging van de verkiezingstechniek, de verlaging van de grens van het censuskiesrecht tot f 900.— en het stellen van de minimum-eis voor ontwikkeling op het [illegible] lezen en schrijven van het Nederlands [illegible] van de beschaafde Landstaal blijk geeft dat het Bestuur ernaar streeft de ontwikkeling van het Curaçaose volk ook op staatkundig gebied te volgen en te bevorderen.

Vervolgens besloot het Comité te trachten ook in Nederland bekendheid en belangstelling aangaande het nieuwe Kiesreglement te wekken.

Tenslotte zal een oproep worden gedaan op het gehele volk van Aruba, Bonaire en Curaçao om zich in een petitionnement uit te spreken voor het nieuwe Kiesreglement.

KATHOLIEKE BIBLIOTHEEK OP CURAÇAO.

Hierbij nemen ondergetekenden de vrijheid U mede te delen, dat zij menen pogingen in het werk te moeten stellen, om te komen tot de oprichting van een katholieke Bibliotheek op Curaçao. Niet zonder Uwe gewaardeerde medewerking zal dit plan kunnen slagen.

Ondergetekenden zijn van oordeel dat er werkelijk in 'n lacune zal worden voorzien zo zij een gelegenheid scheppen, waar alle standen van onze Curaçaose maatschappij het boek zullen vinden wat hen ontwikkelt of aangenaam bezig houdt, maar dat altijd geheel overeenkomstig de katholieke beginselen zijn.

Met waardering voor alle werk op dit terrein verricht, zijn zij toch van mening, dat er momenteel te weinig gelegenheid bestaat voor onze katholieke bevolking en voor de van elders naar hier gekomen katholieken, om het boek te lezen wat in hun handen past, te weinig nog kunnen zij gebruik maken van de in alle talen voor handen zijnde vertrouwde en opbouwende boeken, waarin God's Wil en Wet tot uitdrukking komt.

Tot onze grote voldoening kunnen wij U mededelen dat bovenstaand plan volkomen sympathie en steun ondervindt van Zijn Exc. Mgr. P. I. Verriet, Ap. Vic.

Gaarne een bewijs van Uwe sympathie tegemoet ziende tekenen wij:

Pr. Will. Brada O.P.
Pr. Aug. van der Meer O.P.
Jos. Kroon.
G. J. Sondermeyer, Hotel Isla.

N.B. Giften voor dit doel kunnen worden gestuurd aan: J. Kroon, kantoor Jeugdcentrale, Conscientiestraat, Otrabanda.

VEELBELOVEND.

Als verdacht van diefstal van kleren is door de Politie aangehouden en gehoord de 11-jarige schooljongen Z. Het ontvreemde werd op hem bevonden. Hij bekende het feit, waarbij hij onder aanzegging van proces-verbaal is heengezonden.

BRAND.

In de avond van 3 October j.l. is in perceel Blomonte 60 een begin van brand ontstaan. Door toegesnelde buurtbewoners werd de brand geblust. De inmiddels uitgerukte brandweer behoefde geen dienst te doen. Naar de oorzaak van de brand wordt een onderzoek ingesteld.

AANRIJDING.

In de avond van 4 October l.l. is op de Rodeweg alhier, de 18-jarige manspersoon, genaamd Ch. door den luxe-auto aangereden, waarbij hij verwondingen opliep van lichte aard. Naar de oorzaak van de aanrijding wordt door de Politie een onderzoek ingesteld.

DE ONBEHEERD STAANDE AUTO.

Op 4 October 1938, heeft men de onbeheerd staande auto van 'n zekere K. mede genomen. Later werd de auto beschadigd terug gevonden in de Hoogstraat alhier. Naar de(n) dader(s) wordt een onderzoek ingesteld.

DIEFSTALLEN.

Door den 37-jarigen monteur W. werd bij de Politie aangifte gedaan van diefstal van gereedschap. Naar de(n) dade(s) wordt een onderzoek ingesteld.

Door den 27-jarigen employe G. werd bij de Politie aangifte gedaan van diefstal van f 20.—. Een onderzoek wordt ingesteld.

VERDUISTERING.

Als verdacht van verduistering in dienstbetrekking is door de Politie aangehouden en voor onderzoek in bewaring gesteld de 21-jarige winkelbediende R.

DE ZAAK VAN UYTRECHT.

Woensdag heeft de Ambtenaar van het O.M. de heer W. Lampe requisitoir gehouden in de zaak van Uytrecht de man, die op Kerstnacht het vorige jaar een aanslag zou hebben gepleegd op twee vrouwen, moeder en dochter, afkomstig van Saba.

Wegens poging tot moord eiste spr. vijftien jaar gevangenisstraf.

Mr. A. Papier, die als verdediger optrad, trachtte de argumenten van den Ambtenaar te ontzenuwen en vroeg vrijspraak op grond van het feit, dat het bewijs, dat beklaagde deze poging tot moord heeft gedaan, volgens spr. niet geleverd is.

Uitspraak volgt a.s. Woensdag.

OVER DE KOP GESLAGEN.

In de namiddag van Zaterdag j.l. is op de weg naar Jongbloed de vrachtauto C 2345, bestuurd door den 40-jarigen P. over de kop geslagen, waarbij een der inzittenden, de 35-jarige L. vrij ernstige verwondingen opliep. Genoemde P. en een andere inzittende, de 19-jarige D. liepen verwondingen op, doch deze bleken niet van ernstige aard te zijn. Naar de oorzaak van dit ongeval wordt door de Politie een onderzoek ingesteld.

DE HEER WAGEMAKER GEARRIVEERD.

Donderdag ll. is met de Arawa van de New Zealandlijn de heer en Mevrouw Wagemaker, gezaghebber van Aruba op Curaçao aangekomen. De heer en Mevrouw Wagemaker zijn in gezelschap van hun zoon.

Diezelfde dag bracht de familie een bezoek aan Zijne Excellentie den Gouverneur.

Men zal per Libertador naar Aruba vertrekken.

HAVENMEESTER GAUW TERUGGEKEERD.

De heer W. Gauw is Donderdag met de Arawa in gezelschap van zijn familie uit het moederland teruggekomen en zal zijn post als havenmeester van Curaçao wederom bezetten.

Waar geen offer, daar geen leven,
Daar geen liefde voor zijn plicht;
Geen hoger vlucht, geen hoger streven,
Daar geen geluk noch hemellicht.

FILMBESPREKING.

We zullen te beginnen heden geregeld een bespreking geven van de komende week te geven film in Cinelandia.

We hebben daarvoor bereid gevonden 2 vaste recensenten.

DEAD EIND (Cinelandia).

Het slop, waar de gehele fimgeschiedenis zich afspeelt, is het onbetwiste gebied van een troepje straatjongens, die — zoals de film suggereert — dreigen op te groeien tot misdadigers.

Staatsvijand no. 1 komt de plaats, waar ook bij zijn eerste criminele opvoeding heeft genoten, opzoeken, maar zijn moeder wil hem niet ontvangen en zijn vroegere verloofde is niet meer het ideale meisje van toen. Tenslotte wordt hij (zoals in een nette film past) neergeschoten, terwijl de belooning, op zijn hoofd gesteld, zal worden aangewend om een van de kleine boefjes, die hem te veel dreigt na te volgen, uit de tuchtschool te houden en thuis een betere opvoeding te geven.

De film is wel niet sterk dramatisch geworden en de sociale tegenstellingen zijn niet overtuigend genoeg; maar zij staat zeer zeker een flink stuk boven de gemiddelde, oppervlakkige, Amerikaanse producties en is het zien zeker waard.

Dead End is niet zo sinister op de hand als de titel zou doen vermoeden.

In het voorprogramma een short („Nieuwe Schoenen") en Paramount-nieuws.

X.

Oude mensen zien soms te weinig, jonge mensen soms te veel.

Wie hier zijn enige vaderland zoekt, kan het werkelijk niet vinden.

Niets maakt ons ongelukkiger dan een geluk dat vals gebleken is.

Wilt ge een mens kennen, zie hoe hij liefheeft en treurt.

WERELD IN VOGELVLUCHT.

NEDERLAND.

Overgenomen uit de Beurs en Nieuwsb.

De gezondheidstoestand van Prinses Juliana is goed vooruitgaande, doch werd echter enigszins vertraagd door een lichte geelzucht. Voorlopig zal de Prinses nog alle inspanning moeten vermijden.

Men heeft te Den Haag de cijfers gepubliceerd van de werkloosheidspercentages in ons moederland, gedurende het begin van het jaar tot October.

In 1932 bedroeg dit percentage 32.7, in 1933, 34,1; 1934, 35; 1935, 30.2; 1936, 30.7; 1937, 23.5; 1938, 21.9.

VERLOOFD
Thelma Huyzen
en
Julius Pengel.
9 October.

Tweede Suppletoire Begroting 1938

HET ANTWOORD VAN HET BESTUUR.

Van de onderdelen nemen wij het volgende over:

Een lid verzocht het Bestuur, onder bijval der andere leden, om de **Burger-Veldwacht** niet te verdingen. Aanleiding tot dit verzoek is de plaatsing van een inheemse kracht, thans inderdaad nog administratief tot de Militaire Politietroepen behorende, bij de Veldwacht, alwaar hij, tot hij van de sterkte der Militaire Politietroepen kan worden afgevoerd hetgeen wacht op de totstandkoming van de definitieve pensioenregeling voor politiemilitairen, reeds tijdelijk als Opziener der Veldwacht in Opzieners uniform dienst doet.

Ten overvloede meent het Bestuur nog de aandacht te mogen vestigen op het vervolg van de door het lid hier aan het woord geciteerde passage, hetwelk niet is overgenomen en dat luidt:

„Niet uitgesloten is echter, dat de snelle ontwikkeling van het verkeer en de toeneming der bevolking te Santa Rosa de wenselijkheid zullen doen ontstaan om ook te Montagne, eventueel slechts tijdelijk, een politie-militair als commandant te plaatsen. Voor 't ogenblik bestaat er echter geen voornemen. Sinds 1933 zijn er hogere eisen van ontwikkeling gesteld voor de benoeming tot veldwachter, zodat er thans alhier een 9-tal sindsdien tijdelijke veldwachters zijn, die met behoorlijke kans op succes een sinds een maand aangevangen halfjaarlijkse cursus voor een examen veldwachter doorlopen, welke cursus door instructeurs der militaire politie gegeven wordt. Degenen, die slagen, zullen voorzoveel mogelijk als veldwachter geplaatst worden op posten onder een militaire commandant om zich aldus ook verder in de praktijk te vormen. Het Bestuur hoopt op de duur langs deze weg ook de beschikking over meer goede inheemse opzieners te verkrijgen".

Het politiepersoneel op Montagne doet inderdaad eens in de 14 dagen 24 uur achtereen dienst. Daarop volgt een vrije dag.

Van deze 24 uur zijn zij 15 uur in het wachtlokaal, terwijl het aan iedere veldwachter is toegestaan des nachts gedurende 3 uur te slapen, waartoe gelegenheid bestaat.

In de vervolge zal aan ieder, die 24 uur dienst heeft, ook 's middags gelegenheid tot slapen gegeven worden. Het komt het Bestuur voor, dat aldus gewijzigd, deze dienst wel kan worden gehandhaafd.

Dat er sprake zou zijn van een abnormale uitbreiding van hetkommiezenpersoneel is, naar het ondergetekende voorkomt ten enenmale onjuist. Op 1 September j.l. waren slechts 5 ambtenaren meer in dienst dan op 1 Januari 1937, zulks ondanks de zeer grote uitbreiding, welke de laatste tijd het scheepvaartverkeer onderging, hetgeen moge blijken uit het bijgevoegde staatsje:

Ingeklaard in:	1938		1937	
	Zeilschepen.	Stoomsch.	Zeilsch.	Stoomsch.
Januari	148	537	418	228
Februari	130	499	139	432
Maart	152	566	155	493
April	147	560	155	480
Mei	175	578	163	458
Juni	131	583	134	458
Juli	149	587	164	442
Augustus	161	582	159	478

Dat ondanks deze grote uitbreiding met een toeneming van slechts 5 ambtenaren kon worden volstaan is uitsluitend te danken aan de per 1 Augustus 1937 ingevoerde nieuwe werkverdeling, waarop enige leden hebben gedoeld. Niet alleen dit voordeel werd met deze werkverdeling bereikt, doch tevens nog het veel belangrijker voordeel, dat een einde kwam aan de overmatig lange diensturen van 15 tot 20, soms van 30 uren achtereen, zoals vroeger voorkwam.

Het ligt in de bedoeling van den Gouverneur om het opmaken van een stadsuitbreidingsplan op te dragen aan een der in Nederland gevestigde ingenieurs-bureaux, die zich in het bijzonder met dergelijke ontwerpen bezig houden. Een zodanig bureau zal zeker niet meer dan één deskundige naar Curaçao uitzenden, teneinde zich van de plaatselijke toestand op de hoogte te stellen; desniettemin zullen door samenwerking van de uitgezonden deskundige met zijn bureau ook andere deskundigen aan het ontwerp medewerken.

Het ligt niet in de bedoeling van het Bestuur om bij de verschillende sportverenigingen aan te dringen op geldelijke bijdragen voor het bouwrijp maken van het sportterrein.

Deze verenigingen zullen wel de gelden voor het inrichten van het sportterrein moeten bijeen brengen en zullen dan vermoedelijk gedurende de eerste jaren niet in staat zijn om door middel van een jaarlijkse huursom achteraf deel te nemen in de kosten van het bouwrijp maken van het terrein.

Het ontbreken van een geschikte woning voor hoofd van de school op Philippsburg, plaatst het Bestuur voor de noodzakelijkheid ook hier een oplossing te zoeken.

In dit verband zij opgemerkt, dat het ook in het voornemen van het Bestuur ligt op Aruba voor hoofden en onderwijzers in deze richting iets te doen. Geschiedt dit niet, dan kan men voor de betrokken scholen moeilijk volledig bevoegde leerkrachten krijgen en behouden. Voor andere landsdienaren, als loodsen, belastingambtenaren zijn ook reeds van gouvernementswege woningen gebouwd.

Waar de verpleegster na de samenstelling van de ontwerp suppletoire begroting buiten het hospitaal is gaan wonen heeft het Bestuur geen bezwaar haar het voorgestelde bedrag ad *f* 150,— 's maands als toelage toe te kennen.

De verpleegsetr zou worden werkzaamgesteld op de vrouwelijke afdeling van de kliniek voor geslachtsziekten op Mundo Nobo. Na bespreking met de Directie van het hospitaal werd met deze in verband met de intensievere bestrijding van geslachtsziekten overeengekomen dat de vrouwelijke patiënten voortaan niet op Mundo Nobo maar in het St. Elizabeth's Gasthuis zullen worden verpleegd. De gouvernements-verpleegster werd daarom in plaats van op Mundo Nobo in het St. Elizabeth's Gasthuis met de behandeling en verpleging belast.

Aan de ouden van dagen ook op de overige eilanden wordt steeds de nodige aandacht besteed.

Het Bestuur stelt reeds geruime tijd pogingen in het werk om ten behoeve van de Afdeling landbouw-economische Zaken de hand te leggen op een geschikte landbouwingenieur met tropische ervaring en kennis van bosbouw, welke persoon eventueel in de rang van Commies als hoofd van deze afdeling zou kunnen worden aangesteld.

Zoals reeds in de aanvang bij de algemene beschouwingen werd medegedeeld is het uiterst moeilijk een land- tevens bosbouw ingenieur met tropenervaring te krijgen en alle pogingen daartoe hebben dan ook schipbreuk geleden. Thans is verzocht uitzending van een landbouwkundig ingenieur (Wageningen), zo mogelijk met enige ervaring, te willen bevorderen. Zodra enige zekerheid dienaangaande verkregen is, zullen de benodigde gelden suppletoire voor 1939 worden aangevraagd. Ook hier zal het volgen van een cursus aan de landbouwhogeschool op Trinidad noodzakelijk zijn.

Bij de inwerking treding van de **Ongevallenregeling** 1936 per 1 Juli j.l. was bekend, dat enkele voorbereidende maatregelen nog niet voltooid waren. Het kwam echter het Bestuur voor, dat met de invoering ervan niet langer gewacht mocht worden daar zulks ernstige belangen van getroffen werknemers en hunne gezinnen zou kunnen schaden.

Oorspronkelijk is gepoogd tot een redelijk tarief voor de behandeling van getroffenen door particuliere medici en gouvernementsmedici met particuliere practijk te geraken.

Deze poging is mislukt, daar de medici te hoge eisen stelden.

Mitsdien werd als voorlopige maatregel de behandeling van getroffenen aan de Gouvernementsmedici opgedragen zonder extra vergoeding. [illegible] bestaande uit den Procureur-Generaal, den Directeur van de Openbare Gezondheidsdienst, en den Directeur van het Departement Accountantsdienst, Sociale en Economische Zaken om de betwiste rechtmatigheid van deze maatregel te bestuderen.

Voorlopig moge opgemerkt worden:

1o. dat de band tussen Overheid en ambtenaren, waaronder de gouvernementsmedici niet een contractuele is.

2o. dat er motieven te over aanwezig werden geacht om de gouvernementsartsen de behandeling van getroffenen op te dragen. De bedoeling heeft zeer zeker niet voorgezeten de particuliere artsen concurrentie aan te doen, laat staan ongemotiveerde concurrentie.

3o. dat ondergetekende niet verwacht, dat de medici betalende, onvermogende, minvermogende en veelbetalende patiënten qualitatief verschillend zullen behandelen. Zulks toch zou in strijd zijn met de ethiek van het medische beroep.

Uit den aard der zaak wordt opneming in de derde klasse door de Ongevallenregeling 1936 verondersteld. Indien opname in een hogere klasse gewenst wordt dan bestaat daar geen enkel bezwaar tegen.

Voor zover de werkgever bij het Gouverment of elders een verzekering ex. artikel 10 heeft gesloten zullen hem vanzelfsprekend de verpleegkosten der derde klasse worden vergoed.

SPORT-RUBRIEK

Officiële Mededelingen

van

"De Curaçaose Voetbalbond".

COMPETITIE — PROGRAMMA.

MUNDO — NOBO

16 Oct. 1938	A-klasse	Feyenoord 1 — Hercules 1 (Hagendijk.)	
16 Oct. 1938	B-klasse	Atletico — Be Quick (De Rooy.)	*
16 Oct. 1938	Junior-klasse	Jong Holland — R.C.C. (Dania.)	**
23 Oct. 1938	A-klasse	S.U.B.T. 1 — Transvaal 1 (Oelhers.)	
23 Oct. 1938	Res.A-klasse	Feyenoord 2 — R.C.C. 2 (Dania.)	*
23 Oct. '938	Junior-klasse	Jong Holland — S.U.B.T. (D. C. Gomez.)	**
30 Oct. 1938		Bondseftal — Asiento 1. (Elfrink.)	
30 Oct. 1938		Feyenoord — B-klassers-elftal (Corsica.)	*
6 Nov. 1938	A-klasse	Feyenoord 1 — Jong Holland 1	
6 Nov. 1938	B-klasse	Arsenal — D.C.C.	*
6 Nov. 1938	Junior-klasse	Hercules — Jong Holland	**
13 Nov. 1938	A-klasse	Asiento 1 — S.U.B.T. 1	
13 Nov. 1938	B-klasse	Be Quick — Jong Curaçao	*

RIO CANARIO.

16 Oct. 1938	Res.A-klasse	Asiento 2 — Hollandia 2 (Nevel.)	
16 Oct. 1938	B-klasse	Atlantico — D.C.C. (Wix.)	*
23 Oct. 1938	A-klasse	Asiento 1 — Transvaal 1 (Jesurun.)	
23 Oct. 1938	B-klasse	Atletico — Jong Curaçao (de Rooy.)	*
30 Oct. 1938		GEEN WEDSTRIJDEN.	
6 Nov. 1938	Res.A-klasse	Asiento 2 — Jong Holland 2	
13 Nov. 1938	Res.A-klasse	Hollandia 2 — Transvaal 2	*

SCHERPENHEUVEL.

16 Oct. 1938	Res.A-klasse	S.U.B.T. 2 — Transvaal 2 (Ereol.)	
23 Oct. 1938	B-klasse	Arsenal — Sparta (Wix.)	
30 Oct. 1938		GEEN WEDSTRIJDEN.	
6 Nov. 1938	B-klasse	Atletico — Sparta	
13 Nov. 1938	Res.A-klasse	Scherpenheuvel 2 — Hercules 2	

De met * aangegeven wedstrijden beginnen om 3 uur n.m.
De met ** aangegeven wedstrijden beginnen om 9 uur v.m.
De andere wedstrijden beginnen om 4.15 uur.

OEFENWEDSTRIJDEN TE HOUDEN OP ZONDAG 30 OCTOBER 1938, OP HET SPORTTERREIN MUNDO NOBO.

3 uur n.m.

COMBINATIE 2DE KLASSERS — FEYENOORD 1.

Opstelling „Combinatie" (Wit shirt, witte broek).

E. Merkies (J. Cur.)

E. de Lannoy (J. Cur.). J. Inecia (Atletico)

A. Sillië (D.C.C.) G. Salomon (Atletico) G. Williams (J. Cur.)

J. Sillië (D.C.C.) A. Antonio (D.C.C.) P. de Haas (J. Cur.) A. Rosina (Be Quick) O. D. Lopez [illegible]

[illegible] tersz (Be Quick), E. de Windt (J. Cur.).

O

4.15 uur n.m

BONDSELFTAL — ASIENTO 1.

Opstelling Bondselftal: (Blauwe trui, zwarte broek).

J. Pinedo (Herc.)

A. J. Maduro (S.U.B.T.) Hollander (R.C.C.)

W. Leers (J. Holl.) A. Sentiago (J. Holl.) E. Leonora (J. Holl.)

Pardo (J.Holl.) J. Ramirez (J. Holl.) C. Bosch (S.U.B.T.) A. de Castro (R.C.C.) Rondijk (R.C.C.)

Res. L. Jandroep (S.U.B.T.), Royer (J. Holl.), Bernabela (Feyenoord.)

Aankomst en vertrek der schepen gedurende de maand October 1938.

15.	Ned.	Douro	Centraal-Amerika	Centraal-Amerika.
16.	„	Oranje-Nassau	La Guaira	Pto. Cabello.
16.	„	El Libertador	Aruba—Mcbo.	Aruba—Maracaibo.
16.	„	Damsterdijk	Swansea	Cristobal.
16.	Fr.	San Diego	Cristobal	Havre.
17.	Ned.	Stuyvesant	La Guaira	Port-au Prince.
18.	„	Baralt	Bonaire	Bonaire.
18.	Amerk	Santa Paula	New York	La Guaira.
18.	Ned.	Dido	Maracaibo	Maracaibo.
18.	„	Strabo	„	„
19.	„	Crijnssen	Pto. Cabello	Pto. Colombia.
19.	Duitsch	Phrygia	Pto. Colombia	Pto. Cabello.
19.	Ned.	Atlas	Santo Domingo	Santo Domingo.
19.	Ned.	Plato	Haiti	Haiti.

BOEKBEOORDELING.

„VERKEERSONDERWIJS OP DE LAGERE SCHOOL."

Herhaaldelijk gebeuren er ongelukken door 't steeds drukker wordend verkeer. Meestal ligt de schuld aan onbekendheid met de verkeersregels. Deze moeten worden bijgebracht; maar dan op een voor onze jeugd duidelijk manier. De kinderen moeten niet alleen weten, hóe, ze de weg moeten gebruiken, maar ook waarom ze het zó moeten doen. Dit bereikt men het best door vragen en opgaven aan de hand plaatjes. Dat dit de juiste wijze is, blijkt wel hieruit, dat op vrijwel alle scholen in Nederland, de Hollandse uitgave van genoemd boekje gebruikt wordt.

Binnen enkele jaren verscheen reeds de 15de druk hiervan. Zeker ook hier is verkeersonderwijs nodig.

Mogen wij daarom Uw aandacht vestigen op het boekje

„Verkeersonderwijs op de Lagere School" door J. Nauta.

Voor Indië bewerkt door J. M. Snijders.

Dijkstra's uitgeverij, Zeist.

De prijs bedraagt 40 cent, bij 50 exemplaren 37½ cent en bij 100 exemplaren of meer 35 cent per boekje.

Twee dingen kan niemand ontberen: een goed geweten en een goede naam.

Het goed geweten heeft men nodig voor zichzelf, een goede naam voor zijn medemensen.

Aan anderen denken is de goede grondslag van elke gelukkige gemeenschap, vooral van het huwelijk en gezinsleven.